

Motion till riksdagen 2018/19:172

av **Tuve Skånberg (KD)**

Kommunalt veto mot prospektering av alunskiffer

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett kommunalt veto mot prospektering av alunskiffer och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det brittiska företaget Scandivanadium vill enligt ansökan till Bergsstaten göra undersökningar – bland annat i form av provborrningar och markundersökningar – efter uran och vanadin, ämnen som man sedan tidigare vet finns i alunskiffern på Österlen.

Det handlar om tre olika områden på sammanlagt bortåt 5 000 hektar mark, Fågeltofta nr 1, Killeröd nr 1 i Tomelilla kommun och Virrestad nr 1 i Simrishamn kommun. Företaget uppger i ansökan att inverkan på allmänna intressen kommer ”i huvudsak att bestå i terrängkörning samt borrning. Vid transport av utrustningen kan viss skog behöva avverkas”. Företaget skriver också att man kommer att följa sedvanliga riktlinjer för prospekteringsarbeten när det gäller att kommunicera med de som berörs av arbetena.

Gruvnäringen har traditionellt varit ett av grundfundamenten för det svenska välståndet. Exploatering av alunskiffer innebär dock så stora miljörisker att gruvverksamheten motiverar särskilda regler. I Sverige har brytning av alunskiffer inte skett på många decennier, men erfarenheter från bland annat uranbrytning i västgötska Ranstad på 1960-talet ger oss viktiga kunskaper. Erfarenheter finns också från Talvivaaragruvan i finska Sotkamo, erfarenheter som visar att inga moderna metoder är miljömässigt hållbara.

När alunskiffern krossas frigörs tungmetaller och radioaktiva ämnen som utgör ett hot mot markområden, grundvatten och jordbruksmark. Kommande generationer i berörda kommuner får ta över omfattande kostnader för återställning av dagbrott och

inkapsling av läckande, vittrande skifferrester. Flera av de aktuella områdena utgör dessutom Sveriges bördigaste jordbruksmarker, vilket gör dem särskilt skyddsvärda.

När det gäller utvinning av uran finns det i dag en kommunal vetorätt. Det gäller dock först i exploateringsfasen och inte vid prospektering. Ett undersökningstillstånd blir lätt som en våt filt över området och hämmar möjliga utvecklingsplaner för området, vare sig det handlar om satsningar på turism eller utvecklingen av andra näringar. Det borde därför vara rimligt att det finns ett större inflytande för kommunen även när ett företag vill påbörja prospektering efter alunskifferar.

Det är viktigt att inse den stora skillnaden mellan exploatering av alunskiffer och konventionell gruvdrift i urberg. Regeringen bör därför se över möjligheten att ge kommunerna vetorätt även mot prospektering efter alunskiffer.

Tuве Skånberg (KD)